

SUMMARY

Sidun M. To the problem of technology implementation of cooperative learning in training teachers of foreign language.

The article analyzes the relationship between the classic cooperative learning techniques and such innovative techniques as blended learning and flipped learning. Cooperative team teaching technique is highlighted. The peculiarities of interrelation between these techniques within the professional language teachers training are identified. The usage of classic cooperative learning techniques in the process of structuring flipped, blended, and cooperative team teaching classes is identified as a useful tool in a student-oriented classroom. Examples of the relevant tasks with the usage of these techniques on the basis of professional disciplines are given (on the basis of methods of a foreign language teaching, methods of foreign literature teaching, and theory of education).

The main idea of TCL structured by the teacher collaboration of those who learns with the purpose of development of educational material and the development of social skills. The rapid spread of computer and information technology makes it possible to use computers, smartphones and other mobile devices to organize cooperation on the Internet.

Special honors of these technologies is the ability to use both mixed and upside learning, and increasing interactivity in the cooperative team teaching. Blended learning requires the use of classical technologies of cooperative learning in class and, accordingly, the elements of cooperative learning in the process of online collaboration. Today there are a number of online educational resources for structuring cooperation in the process of learning a foreign language. The tasks focus not only on the structure but also on the possibilities of incorporating them into the process of future work in schools. The tasks also highlight the specific XXI century skills, which could be developed in the process of task completion, and include examples of media resources which can be used within suggested mode of work.

However, at present time requires further study the use of cooperative learning technologies in the conditions of extracurricular learning, improve self-test mechanisms within the relevant technologies, the possibilities of using such means as academic learning situation.

Key words: cooperative learning techniques, flipped learning, blended learning, cooperative team teaching, language teacher, professional training, diagnosis, interaction.

УДК 81'243:[378.016:001.895]

Юлія Скарлупіна

Українська академія банківської справи

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Метою статті є розгляд міжнародного досвіду використання інноваційних методів у процесі викладання іноземних мов для студентів немовних факультетів. Критичний аналіз літературних джерел, вивчення й узагальнення позитивного досвіду роботи вітчизняних та зарубіжних викладачів іноземних (англійської і французької) мов дозволили зробити акцент на доцільності впровадження новітніх підходів до викладання іноземних мов, зокрема, професійного спрямування. Практичне значення статті полягає в ефективності методів, розглянутих у статті, можливості їх застосування. Беручи до уваги особливості цих методів, видається необхідним подальше вивчення впливу сучасних технологій на особистісний розвиток майбутнього фахівця.

Ключові слова: іноземні мови, проблемно-орієнтоване навчання, комунікативний метод, інформаційні технології, змішане навчання, веб-ресурси, блог, самостійна робота, мотивація студентів.

Постановка проблеми. Упровадження інформаційних технологій є необхідною умовою ефективного викладання іноземних мов на сучасному етапі розвитку суспільства. Маючи на меті значну оптимізацію проблемно-орієнтованого та особистісно-орієнтованого навчання, доцільними стають зміни організаційних форм і методів навчання, зокрема, інтенсивне впровадження інформаційних технологій. Дана мета передбачає й постійне професійне самовдосконалення викладача в межах концепції освіти протягом життя.

Аналіз актуальних досліджень. Методичні, педагогічні і психологічні аспекти використання сучасних технологій у процесі проблемно-орієнтованого навчання, зокрема, іноземних мов професійного спрямування, досить широко висвітлюється дослідниками, як в Україні (у працях Є. Г. Азімова, С. Ш. Канатової, М. В. Кларіна, О. П. Крюкової, Л. І. Морської, Е. Л. Носенко, Є. С. Полат, Г. К. Селевко, П. І. Сердюкова та багатьох інших), так і за її межами (Д. Бус, Р. Во, Дж. Мет'юз-Ейдінлі, Ф. Чеонг та інші). Оскільки спектр веб-ресурсів, призначених для викладання або самостійного вивчення іноземних мов, постійно зростає, актуальними стають дискусії, запропоновані такими організаціями, як Oxford University Press, Delta Publishing, Landesinstitut für Pädagogik und Medien Saarland та іншими організаціями у вигляді онлайн-конференцій і вебінарів. Більшість дослідників погоджуються з тим, що інформаційні технології є невід'ємною складовою методик викладання мов в умовах сучасного світу, даючи змогу диференційованого підходу, не зменшуючи при цьому ролі викладача.

Мета статті полягає в розгляді можливостей використання інформаційних технологій у процесі викладання іноземних мов для студентів немовних факультетів.

Методи дослідження. У ході даного дослідження були використані такі методи, як критичний аналіз літературних джерел, вивчення й узагальнення позитивного досвіду роботи викладачів іноземних (англійської і французької) мов, а також метод робного навчання (робота в блозі).

Виклад основного матеріалу. Вивчення іноземної мови професійного спілкування нерозривно пов'язане з особистісним розвитком майбутнього фахівця, тобто не тільки професіональним, а і й загальним інтелектуальним зростанням. Викладання вимагає, відповідно, застосування комунікативного підходу. Більшість дослідників погоджується з тим, що «іншомовна підготовка у вищому навчальному закладі вимагає постійного вдосконалення системи навчання, створення ефективних дидактичних систем, нових технологій, форм і методів навчання, які могли б забезпечити інтенсивне оволодіння системою знань, і на цій основі – суттєве підвищення рівня

діяльності студентів»[9]. Таким чином, самотійна робота студентів, шляхи вдосконалення її форм, потребує пильної уваги з боку викладача, зокрема, в умовах зменшення кількості аудиторних годин.

Упровадження сучасних методів викладання перетворює студента з пасивного «споживача» інформації на активного учасника навчального процесу, який тісно співпрацює з іншими. Одним із можливих шляхів досягнення поставлених цілей (оволодіння навичками іншомовного спілкування) є метод проблемно-орієнтованого навчання. За визначенням І. В. Зайцевої, «Проблемно-пошуковий метод навчання, або метод ПН почав широко застосовуватися в 70-х рр. у практиці викладання різних дисциплін, зокрема іноземних мов. На сучасному етапі розвитку методики викладання іноземних мов багато методистів знов досліджують метод ПН, який дає змогу реалізувати такі прийоми навчання, як створення на заняттях проблемних ситуацій, організація колективного обговорення можливих підходів до їх вирішення, виконання вправ, що передбачають різноманітні форми спілкування викладача і студентів, максимально наближені до умов реальної комунікації, названого навчання застосування «ініціативних» вправ, які формують уміння почати розмову, зацікавити партнера по спілкуванню, привернути увагу співрозмовника тощо» [10]. Унікальність методики проблемно-орієнтованого навчання полягає в тому, що навчання відбувається завдяки вирішенню реалістичних проблем, які не мають готового, запланованого рішення. Студенти працюють над розробкою поставленої задачі самотійно, або в невеликих групах, потім пропонують власні (або групові), варіанти рішень. У цьому випадку ролі студентів і викладача відрізняються від більш традиційних методик, оскільки студенти мають набагато вищий рівень самотійності, а викладач виконує функцію підтримки, оцінки участі кожного студента в загальній дискусії, маючи на меті розвиток як іншомовних компетенцій, так і навичок аналітичного мислення, роботи в команді (у випадку роботи в групах і мікрогрупах) тощо.

Як зазначає Дж. Мет'юз-Ейдінлі, імплементація проблемно-орієнтованого навчання потребує чотирьох етапів діяльності студентів: знайомство з проблемою, дослідження проблеми, генерування ідей щодо можливих шляхів вирішення проблеми, розгляд наслідків кожного з варіантів рішень і обрання кінцевого результату [4]. Прикладом може слугувати розгляд ситуації співбесіди при прийомі на роботу. Студентам пропонується відеозапис співбесіди з кількома кандидатами, зокрема, запропонований Британською Радою у відкритому доступі серед інших безкоштовних ресурсів для вивчення викладання іноземної мови ділового спрямування), і/або резюме кожного з кандидатів. Працюючи в режимі «мозкового штурму», студенти обговорюють сильні та слабкі сторони кандидатів, їх можливий внесок у роботу компанії, кінцевим результатом має бути обрання найкращого кандидата й обґрунтування вибору. Даний вид проблемно-

орієнтованого завдання з наступним написанням власного резюме і рольовою грою аналогічного спрямування є ефективним для студентів старших курсів, для яких проблема пошуку роботи (у тому числі пов'язаної зі спілкуванням іноземною мовою) є актуальною, відповідно, навчання не залишається відірваним від реального життя. Отже, підвищується мотивація студентів до оволодіння іноземною мовою. Погоджуючись із Дж. Мет'юз-Ейдінлі, слід зазначити, що цей процес має супроводжуватися діями викладача, а саме:

- підготовчий етап (пояснення цілей, наголошення на необхідності іншомовного спілкування);
- постановка завдання й уведення нової лексики (вправи на використання лексики, попереднє обговорення, наприклад, особистого досвіду студентів);
- розділення студентів на групи, надання доступу до необхідних ресурсів (на цьому етапі необхідно пересвідчитись, що студенти правильно зрозуміли завдання, пояснити відсутність єдиної правильної відповіді);
- спостереження й підтримка (надаючи необхідну підтримку, необхідно уникати безпосереднього контролю за процесом обговорення);
- підбиття підсумків виконаного завдання (студентам надається можливість продемонструвати результати своєї роботи, додаткові завдання пропонуються на основі досягнутих результатів, згідно з нотатками, зробленими викладачем під час виконання завдання, наприклад, для коригування граматичних навичок) [4].

Перевагами проблемно-орієнтованого навчання є, безумовно, можливість створення навчальних ситуацій, які сприяють підвищенню мотивації студентів до вивчення іноземної мови крізь призму їх зацікавленості в майбутній професії, перспектив продовження навчання за кордоном тощо. Створена комунікативна ситуація моделює процес реального спілкування або є максимально наближеною до нього, отже, інтерес до мовленнєвої діяльності стимулюється за допомогою інтелектуальних завдань професійного рівня, які сприяють розвиткові творчої, самостійної й пізнавальної діяльності. Даний підхід, як було зазначено вище, стимулює творче мислення студентів, розвиває їхні навички командної роботи, толерантність, залучає їх до дослідницької роботи.

У той самий час виконання групових завдань є практично неможливим для студентів, які з тих чи інших причин мають низький рівень базової іншомовної підготовки й дуже низький рівень мотивації, навіть при зацікавленості в майбутній професії. Одним із шляхів вирішення цієї задачі є використання інформаційних технологій, спектр яких невпинно розширюється. Сучасні тенденції викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах характеризуються підвищенням уваги до застосування новітніх засобів навчання: мультимедійного обладнання з

відповідним програмним забезпеченням, програмний супровід із інтерактивними завданнями до автентичних підручників, різноманітні веб-ресурси, метою яких є не тільки розвиток тієї чи іншої іншомовної компетенції, а і зняття психологічного бар'єру для тих студентів, які відчують потребу працювати автономно, а не в групі.

Використання інформаційних технологій відкриває як перед студентами, так і перед викладачем нові можливості: наявність у відкритому доступі професійної й повсякденної інформації іноземною мовою сприяє розширенню світогляду, а відкритість ресурсів для створення інтерактивних завдань підвищує ефективність самостійної роботи студентів і їх вмотивованість.

Не слід забувати і про автентичність використаних матеріалів, їх релевантність, наближеність до реалій життя. Так, відеоролик, у якому студенти з багатьох країн пояснюють, чому обрали вивчення французької мови, переглянутий у режимі онлайн, спонукає студентів, які вивчають французьку мову як другу іноземну до висловлення власної думки з приводу їх особистої мотивації, відпрацьовуючи граматичні структури і збільшуючи лексичний запас. Удосконалення навичок писемного мовлення (написання ділових листів) проходить набагато жвавіше, якщо студенти надсилають один одному електронні листи (навіть під час аудиторного заняття), а не пишуть їх на папері, адже в реальному житті вони спілкуються саме за допомогою електронних пристроїв. Це, до речі, переконливо свідчить про ефективність методу BYOD (Bring Your Own Device), безпосередньо пов'язаним зі змішаним навчанням, тобто поєднанням аудиторної діяльності з онлайн-спілкуванням.

Перевагами змішаного навчання, по-перше, є те, що комп'ютерні технології дозволяють зробити звичні завдання більш яскравими під час аудиторних занять, по-друге, можливість працювати у власному режимі, незалежно від сталого розкладу. До речі, автономна робота зовсім не означає, що студент працює лише індивідуально. Як приклад можна навести використання віртуальної інтерактивної дошки Padlet, яка дозволяє студентам обмінюватися думками у зручному й цікавому для них форматі.

Зручним методом удосконалення навичок писемного мовлення є також публікація завдань у блозі. Як показує практика, студенти з більшим ентузіазмом сприймають завдання «прокоментувати публікацію» (посилання на автентичний текст, відеозапис; запитання, яке потребує розгорнутої відповіді), ніж традиційне письмове завдання.

Негативним аспектом використання цифрових технологій може стати концентрація уваги на формі подання матеріалу, а не на його змісті.

Висновки. На думку вітчизняних дослідників, інтеграція сучасних інформаційних технологій може переслідувати одразу кілька цілей:

- розвиток пізнавальної активності студентів, таких процесів, як сприйняття інформації, її аналіз, логічне мислення, пам'ять, увага;
- удосконалення конкретних навичок (студент може самостійно тренуватись у виконанні певних завдань за допомогою інтерактивних додатків до підручника);
- діагностика (комп'ютерні технології дозволяють прискорити процес перевірки засвоєння теми);
- розвиток комунікативних компетенцій (інтерактивність завдань сприяє зняттю психологічного бар'єру, а спілкування в режимі онлайн переконливо доводить необхідність володіння навичками іншомовної комунікації).

Таким чином, використання активних форм і методів навчання, які б дозволили імітувати як професійну діяльність, так і ситуації щоденного спілкування, у контексті викладання іноземних мов (що є обов'язковою складовою професійної підготовки майбутнього фахівця), повинні відповідати сучасним умовам, сприяючи підвищенню мотивації студентів завдяки розвиткові творчого потенціалу особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. How to bluff your way through the changes affecting English language teaching! [Електронний ресурс] / A. Didier, S. Rogers // Oxford University Press English Language Teaching Global Blog. – Режим доступу :
<http://oupeltglobalblog.com/2014/07/22/how-to-bluff-your-way-through-the-changes-affecting-english-language-teaching/>
2. Innovative English Language Acquisition Through Problem-based Learning [Електронний ресурс] / D. Boothe, R. Vaughn, J. Hill, H. Hill. – Режим доступу :
http://conference.pixel-online.net/edu_future/common/download/Paper_pdf/ITL27-Boothe,Vaughn,Hill,Hill.pdf
3. Jouons pour apprendre. Développer la compétence écrite par la jeu. [Електронний ресурс] / M. M. Garcia. – Режим доступу :
http://promo.oupe.es/formacion/webinars/Webinar2_MG.pdf
4. Problem-Based Learning and Adult English Language Learners [Електронний ресурс] / J. Mathews-Aydinli. – Режим доступу :
<http://www.cal.org/adultesl/pdfs/problem-based-learning-and-adult-english-language-learners.pdf>
5. Synthèse du Webinaire avec la moitié de l'équipe locale du dernier "Colloque Cyberlangues" [Електронний ресурс] / J. Wagner. – Режим доступу :
https://dl.dropboxusercontent.com/u/8905964/Breeze/Synthese_outils_pour_sonder.pdf
6. Використання інформаційних технологій у процесі професійно орієнтованого навчання іноземної мови студентів педагогічних спеціальностей [Електронний ресурс] / І. П. Сінельник. – Режим доступу :
<http://elibrary.kubg.edu.ua/251/>
7. Основні завдання використання інформаційних технологій при вивченні іноземної мови [Електронний ресурс] / Л. В. Власенко // Програма і матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні методи викладання іноземних мов у немовних навчальних закладах». – К. : НУХТ, 2015 р. – С. 25–27. – Режим доступу :
<http://enuftir.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/21056>

8. Особливості викладання іноземної мови професійного спрямування [Електронний ресурс] / І. В. Гіренко. – Режим доступу :

[http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/znppo_2011_7_28.pdf)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/znppo_2011_7_28.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/znppo_2011_7_28.pdf)

9. Проблемний метод навчання англомовного діалогічного мовлення майбутніх філологів [Електронний ресурс] / І. В. Зайцева. – Режим доступу :

[http://www.stattionline.org.ua/psih/88 /15892-problemnij-metod-navchannya-anglomovnogo-dialogichnogo-movlennya-majbutnix-filologiv.html](http://www.stattionline.org.ua/psih/88/15892-problemnij-metod-navchannya-anglomovnogo-dialogichnogo-movlennya-majbutnix-filologiv.html)

РЕЗЮМЕ

Скарлупина Ю. Инновационные методы преподавания иностранных языков для студентов неязыковых специальностей.

Целью статьи является рассмотрение международного опыта использования инновационных методов в преподавании иностранных языков для студентов неязыковых факультетов. Критический анализ источников, изучение и обобщение опыта работы преподавателей иностранных (английского и французского) языков позволили сделать акцент на целесообразности внедрения новых подходов в преподавание иностранных языков, в частности, профессионального направления. Практическое значение статьи заключается в эффективности методов, возможности их применения. Принимая во внимание особенности этих методов, представляется необходимым дальнейшее изучение влияния современных технологий на личностное развитие будущего специалиста.

Ключевые слова: иностранные языки, проблемно-ориентированное обучение, коммуникативный метод, информационные технологии, смешанное обучение, веб-ресурсы, блог, самостоятельная работа, мотивация студентов.

SUMMARY

Skarloupina Y. Innovative methods of foreign languages teaching for the non-language faculties.

The article is aimed to examine the international experience of using innovative methods in the foreign languages teaching for the students of non-language faculties. The critical analysis of the literature, the deep study and summarizing of the positive experience of Ukrainian, European and American teachers of English and French as foreign languages allowed the author to focus on the efficiency of the introducing new approaches to teaching foreign languages, for special purposes in particular. Such methods as problem-based learning, blended learning, communicative language teaching, together with technology-based approaches, such as blog or Bring Your Own Device method, are briefly described in the article.

The article is focused on the active role of a student, when the role of a teacher is that of a facilitator, helping students with the activities they do themselves. The basic principle of the problem-based learning is the fact, that the language learning is strengthened by the students' experience in the other fields. Students not only acquire language competences, but become proficient in problem-solving, logical thinking and team work, thus becoming more competitive in their future career. Innovative technologies, in their turn, give both the teacher and the students not only the opportunity to get access to the unlimited sources of information, but to find the new ways of interaction, to see the language course relevance and possibilities of its practical use, that is to improve the interdisciplinary connections.

The practical significance of this article is closely connected with the effectiveness of the methods discussed, possibilities of their implementation into the language teaching. The above-mentioned efficiency is proved by the experience of using institutional and teacher created blogs for the language-teaching purposes.

It goes without saying that the peculiarities of these methods, as well as the aspects of teaching adults, should be taken into account. Their influence upon the students' motivation cannot be overestimated, but at the same time, they can cause such problems as lack of cognitive activities. This fact can be the basis for the further study of the modern technologies impact on a future professional's personal development as well as the role of the foreign language teacher and the necessity of the life-long learning.

Key words: *foreign languages, problem-based learning, communicative method, information technology, blended learning, web resources, blog, independent work, motivation of students.*

УДК 37.091.2 :37.02:502/504

Марія Скиба

Інститут вищої освіти НАПН України

ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТИВНИХ І ПРОЕКТИВНИХ УМІНЬ ЕКОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто тлумачення поняття кейс-метод, етапи розробки кейсів, їх структурні компоненти, а також види. Наведено приклад застосування методу кейсів у процесі навчання дисциплін еколого-педагогічного спрямування. Обґрунтовано значення методу для формування проєктивних (уміння формулювати цілі й завдання еколого-педагогічної діяльності, передбачати її результати; використовувати набуті знання у професійній діяльності; прогнозувати наслідки впливу діяльності людини на довкілля з метою його збереження; розробляти рекомендації щодо охорони об'єктів і раціонального природокористування) та конструктивних (уміння створювати модель спланованої діяльності) умінь еколого-педагогічної діяльності.

Ключові слова: *кейс-метод, еколого-педагогічна діяльність, структура кейсу, розробка кейсів, уміння, майбутні вчителі біології, кейси-вправи.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі реформування вищої освіти відповідно до Закону України «Про вищу освіту» перевага надається формуванню в майбутніх фахівців компетенцій творчості, саморозвитку й самоосвіти. Освітній процес у ВНЗ має бути спрямований на вироблення у студентів умінь самостійно здобувати знання та творчо застосовувати їх у нетипових ситуаціях, а не одержувати в готовому вигляді. Майбутній фахівець повинен бути готовий до пошуку шляхів вирішення проблеми у професійній діяльності, уміти з-поміж декількох варіантів вибрати раціональний. Цьому сприяє використання в освітньому процесі інтерактивних технологій, зокрема, методу кейсів.

Кейс-метод науковці відносять до інтерактивних, оскільки його застосування пов'язане з активністю, ініціативністю, умінням приймати колективні рішення, водночас із правом на власну думку. Метод кейсів сприяє формуванню конструктивних, проєктивних умінь, уміння чітко й послідовно висловлювати свою думку, аналізувати, формулювати висновки.

Проєктивні вміння еколого-педагогічної діяльності включають: уміння формулювати цілі й завдання навчальних занять і еколого-педагогічної діяльності, передбачати її результати, труднощі; уміння планувати свою діяльність; використовувати набуті знання у професійній